

Balogh Katalin Kitti – Kőszegi Gergő

joghallgatók (PTE-ÁJK), az ÓNSZ Közjogi Tagozatának tagjai

Tárgyalások az autonóm fegyverrendszerek kötelező szabályozásáról – Az államok álláspontja

I. Bevezetés

A jelenkor számos kihívása adódik a technológia fejlődés jelentette változásokból, melyekkel a modern társadalmaknak és államoknak szükséges megbirkózniuk. Ugyanez a helyzet érvényes sok más terület mellett a hadviselés terén is. Korunk legtöbb technológiai kihívásáról kétségkívül megállapítható, hogy a mesterséges intelligencia térnyerésével állnak összefüggésben. Ilyen megpróbáltatások a nemzetközi jogi szintén is egyre inkább előfordulnak. Ezek közül kiemelendő a fegyveres konfliktusok jelen munkában tárgyalt, aktuális kihívása: az autonóm fegyverrendszerek kérdésköre.

A tanulmány célja feltárni az ún. "gyilkos robotok", vagyis az autonóm fegyverrendszerek jelenségét; röviden ismertetni a vele járó problémákat, kihívásokat és az ezekre adandó válaszokat, vagyis a jogi megoldási kísérlet vonatkozásában nyomon követni a világ egyes országainak álláspontját. Ez utóbbi vizsgálatot lefolytatni pedig azon tipológia mentén érdemes megvalósítani, amely az államoknak e rendszerekre vonatkozó jogilag kötelező szerződésről szóló tárgyalásokat (1) ellenző, (2) támogató, illetve (3) idáig nem nyilatkozó csoportjait határolja el. A dolgozat a szabályozásra irányuló tárgyalásokat ellenző államok közül kitér az Amerikai Egyesült Államokra, az Egyesült Királyságra és Oroszországra. Az ezzel ellentétes álláspontot képviselő, támogató országok közül Magyarországra, Kínára, valamint Németországra. Ezt követi a jelenleg nyilvános, tisztázott állásponttal még nem rendelkező kategóriába sorolható államokról egy rövid, általános ismertető. A tanulmány lezárásaként pedig rövid áttekintést nyújtunk a legfrissebb, nyilvánosan hozzáférhető információk alapján megismert álláspontokról.

II. A gyilkos robotokról általában

A 21. században egyre hangsúlyosabb kérdéssé válik a technológiai innováció, a mesterséges intelligencia és ezek hatása az életünkre, hiszen csak idő kérdése, hogy ezek minden területre ki-, valamint áttérjedjenek. Fontos kiemelni, hogy ezeknek a fejlesztéseknek van katonai vonatkozása is, amelyet kevesen ismernek. Ma már léteznek olyan autonóm fegyverek, melyek működéséhez

nem szükséges különösebb emberi beavatkozás.¹ A szakirodalomban a *LAWS*-nak (= *lethal autonomous weapon system*; magyarul: halálos autonóm fegyverrendszer) számos különböző definíciója van. A Vöröskereszt Nemzetközi Bizottsága (továbbiakban: ICRC) értelmezése szerint „*az autonóm fegyverrendszerek olyan fegyverek, amelyek emberi beavatkozás nélkül választanak ki célpontokat és alkalmaznak erőszakot velük szemben.*”² Egy másik értelmezés szerint a *LAWS* „*olyan fegyverrendszerek, amelyek teljesen kizárják az emberi tényezőt az alkalmazásukkal kapcsolatos döntésekből.*”³ Az előző két fogalommeghatározás a teljesen autonóm fegyverrendszerek (*out-of-the-loop*) kategóriájába esnek.⁴ Ilyen például a *Harpy*, amely egy izraeli fejlesztésű autonóm fegyverrendszer. Ez a gyilkos robot önállóan észleli a radarjeleket, valamint önállóan képes dönteni arról, hogy lecsapjon-e egy adott célpontra vagy sem. Az utolsó döntési fázisban sincs szüksége emberi beavatkozásra.⁵ Ezek mellett természetesen vannak egyéb autonóm fegyverekre vonatkozó meghatározások is. A fél-autonóm fegyverrendszerek egyik ilyen értelmezése (*in-the-loop*) szerint „*ezek a robotok emberi utasítás alapján képesek célpontot kiválasztani és erőszakot alkalmazni.*”⁶ Ilyen például a *Harop* drón, amely képes célpontokat keresni egy kijelölt területen, lokalizálni és azonosítani őket, megtervezni a támadási útvonalat, majd bármilyen irányból, sekély vagy meredek merülésben végrehajtani a kiadott utasítást.⁷ Egy másik fél-autonóm rendszerekre vonatkozó értelmezés (*on-the-loop*) szerint pedig „*ezek a rendszerek egyes funkciók gyakorlása során vannak emberi beavatkozásnak kitéve, amely lehet a működésük felügyelete vagy a halálos erő alkalmazásának felülbírálása.*”⁸ Ilyen például a Vaskupola, amely egy olyan légvédelmi rendszer, amely képes elhárítani, valamint a légtérben hatástalanítani a rövid hatótávolságú rakétákat.⁹

Ahogy említettem, rengeteg különböző meghatározása van a gyilkos robotoknak, de egyes fogalmi elemek elengedhetetlenek, bárhogyan is szeretnénk meghatározni a definíciót. A legfontosabb talán ezek közül az emberi tényező csekély volta, vagy a teljes hiánya. Önmagában ebbe a ténybe belegondolni laikus szemmel nagyon ijesztő lehet, de a gyilkos robotok

¹ Ted Piccone: How can international law regulate autonomous weapons? Brookings. <https://www.brookings.edu/articles/how-can-international-law-regulate-autonomous-weapons/> (2025. 04. 20.).

² International committee of the red cross: What you need to know about autonomous weapons. <https://www.icrc.org/en/document/what-you-need-know-about-autonomous-weapons> (2025. 04. 08.).

³ Mariarosaria Taddeo – Alexandar Blanchard: A Comparative Analysis of the Definitions of Autonomous Weapons Systems <https://pmc.ncbi.nlm.nih.gov/articles/PMC9399191/> (2025. 04. 12.).

⁴ Ali Masoudi *Lamraski*: Preliminary remarks on lethal autonomous weapon systems from an IHL perspective. Asia-Pacific Journal of International Humanitarian Law 2021/1. sz. 14., Schubert Bálint: Az autonóm fegyverrendszerekkel szemben támasztott követelmények a humanitárius nemzetközi jog tükrében. Honvédségi Szemle 2022/3. sz. 22-23. o.

⁵ Iai: Harpy Iai. <https://www.iai.co.il/p/harpy> (2025. 05. 09.).

⁶ *Lamraski*: P.R.L.A.W.S.I.P. 14. o.

⁷ Iai: Harop Iai. <https://www.iai.co.il/p/harop> (2025. 05. 09.).

⁸ *Lamraski*: P.R.L.A.W.S.I.P. 15. o.

⁹ Israel's Ministry of Defense: IMDO- Israel Missile Defense Organization. <https://english.mod.gov.il/About/Innovative Strength/Pages/IMDO Israel Missile Defense Organization.aspx> (2025.05.09.)

alkalmazásának számos előnye is van, például egy mesterséges intelligencia által vezérelt fegyver könnyebben meg tud különböztetni egy civil egy kombattánstól, így tehát a civil áldozatok számában csökkenést okozhatnak ezen robotok alkalmazásai. Emellett kiemelendő, hogy az autonóm funkciókkal rendelkező fegyverek leggyakoribb típusai a védelmi rendszerek.¹⁰ A *LAWS*-ról szóló tárgyalások 2013-ban kezdődtek az államok között, és nagyrészt az Egyesült Nemzetek Szervezete (továbbiakban: ENSZ) égisze alatt folyik.¹¹ Az ICRC és az ENSZ főtitkára javaslatot fogalmazott meg arra, hogy jöjjön létre egy olyan nemzetközi szerződés, amely szabályozza az autonóm fegyverrendszereket, ugyanis jelen pillanatban nincsen még csak egy politikai megállapodás sem, ami az autonóm fegyverrendszerek használatát érintené.¹² Ettől függetlenül természetesen humanitárius nemzetközi jogot érintő szerződések vonatkoznak az államokra. António Guterres az ENSZ jelenlegi főtitkára 2018-ben jelentette ki először, hogy a halálos autonóm fegyverrendszerek politikailag elfogadhatatlanok és erkölcsileg visszataszítóak. A főtitkár 2023-as Új békeprogramjában megismételte ezt a felhívást, és azt javasolta, hogy az államok 2026-ig kössenek jogilag kötelező erejű eszközt az emberi ellenőrzés vagy felügyelet nélkül működő, halálos kimenetelű autonóm fegyverrendszerek betiltására, amelyek nem használhatók a humanitárius nemzetközi joggal összhangban. Mindemelett a főtitkár kiemelte többször is, hogy szükség van az autonóm fegyverrendszerek minden más típusának szabályozására is. Guterres véleménye szerint a konkrét multilaterális szabályozás hiányában e rendszerek tervezése, fejlesztése és használata humanitárius, jogi, biztonsági és etikai aggályokat is felvethet, és közvetlen veszélyt jelenthet az emberi jogokra és az alapvető szabadságjogokra.¹³

Az ENSZ független szakértői szintén több alkalommal aggodalmuknak adtak hangot a halálos kimenetelű autonóm fegyverrendszerekkel kapcsolatban. Fionnuala Ní Aoláin, az ENSZ terrorizmus elleni küzdelemmel és emberi jogokkal foglalkozó különmegbízottja 2023-ban az Emberi Jogi Tanácshoz előterjesztett jelentésében osztotta a főtitkár felhívását, amely szerint a halálos autonóm fegyverrendszerek globális betiltására lenne szükség.¹⁴ Tanulmányunk célja bemutatni azt, hogy a világ különböző államai hogyan vélekednek az autonóm fegyverrendszerekről, és az azok egységes szabályozására irányuló kezdeményezésről. Bemutatunk

¹⁰ United Nations Office for Disarmament Affairs: Lethal Autonomous Weapon Systems (LAWS) (továbbiakban: UN OFDA: LAWS). <https://disarmament.unoda.org/the-convention-on-certain-conventional-weapons/background-on-laws-in-the-ccw/> (2025. 04. 12.).

¹¹ Csirnaş Evelin: *LAWS* – a gyilkos robotok és a nemzetközi jog. Arsboni. <https://arsboni.hu/laws-a-gyilkos-robotok-es-a-nemzetkozi-jog/> (2025. 04. 14.).

¹² United Nations: Secretary General: Note to Correspondents: Joint call by the United Nations Secretary-General and the President of the International Committee of the Red Cross for States to establish new prohibitions and restrictions on Autonomous Weapon Systems (továbbiakban: UN SG: Joint call) <https://www.un.org/sg/en/content/sg/note-correspondents/2023-10-05/note-correspondents-joint-call-the-united-nations-secretary-general-and-the-president-of-the-international-committee-of-the-red-cross-for-states-establish-new> (2025. 04. 20.).

¹³ UN SG: *Joint call*.

¹⁴ UN OFDA: *LAWS*.

olyan országokat is, akik nem támogatnák egy ilyen nemzetközi szerződés megkötését, valamint olyanokat is, amelyek szorgalmazzák azt. Az állami álláspontok elsősorban az ENSZ Közgyűlésén és az egyes hagyományos fegyverekről szóló egyezmény¹⁵ ülésein (beleértve a halálos autonóm fegyverrendszerek területén újonnan megjelenő technológiákkal foglalkozó kormányzati szakértői csoport üléseit) tett nyilatkozatokon alapulnak, amelyeket vagy az adott állam, vagy egy olyan csoport tett, amelynek az állam tagja.

III. A szabályozást ellenző államok álláspontja

Az ellenző államok közül három kiemelt nemzetközi jelentőséggel rendelkező államra, az ENSZ Biztonsági Tanácsának (továbbiakban: BT) állandó tagjai közül háromra terjed ki a dolgozat vizsgálati köre: az Amerikai Egyesült Államokra, az Egyesült Királyságra és Oroszországra. Az ellenző kifejezéssel jelölt szereplők alatt azon országok értendők, amelyek nem támogatják, illetve kifejezetten elutasítják az autonóm fegyverrendszerekre vonatkozó kötelező erejű nemzetközi szerződésről szóló tárgyalások folytatását. Ebben a részben az egyes országok álláspontjának megállapítását követően röviden ismertetésre kerülnek az ezeket megalapozó indokok, mint például az ENSZ Közgyűlés 78/241-es, illetve 79/L.77.-es állásfoglalására adott szavazataik és azok magyarázatai, az előbbi állásfoglalás alapján az autonóm fegyverrendszerekre vonatkozóan, az ENSZ Főtitkárához intézett beadványaik és egyéb nyilvánosan tett kijelentéseik.

III.1. Amerikai Egyesült Államok

Az Amerikai Egyesült Államok (USA) nem támogatja az autonóm fegyverrendszerekre vonatkozó jogi kötőerővel rendelkező nemzetközi szerződésről szóló tárgyalásokat.¹⁶ Ezt támasztja alá számos az állam által tett nyilvános kijelentés. Ilyen állítása nyomon követhető annak kapcsán, amikor bár támogatóan szavazott az ENSZ Közgyűlés 78/241-es számú, autonóm fegyverrendszerekre vonatkozó állásfoglalásánál,¹⁷ annak indokolásában kiemelte, hogy nem látja időszerűnek a jogilag kötelező nemzetközi szerződés megkötésére irányuló tárgyalások megkezdését.¹⁸ Pedig éppen ezzel ellenkező helyzetre, vagyis a tárgyalt fegyverrendszerek kihívásainak sürgető jellegére, és azok kezelésére hívja fel a figyelmet maga az állásfoglalás is,¹⁹ illetve ahogy azt tükrözi is, a nemzetközi közösség nagy része esedékesnek tartja az e tárgykörben folytatandó tárgyalásokat.²⁰ Mindennek tekintetében az a következtetés vonható le, hogy az USA elutasító hozzáállása nem csak átmeneti

¹⁵ ENSZ Közgyűlés határozattervezet <https://documents.un.org/doc/undoc/ltd/n24/305/45/pdf/n2430545.pdf> (2025.05.09.).

¹⁶ USA. Automated Decision Research. https://automatedresearch.org/news/state_position/usa/ (2025. 05. 01.).

¹⁷ ENSZ Közgyűlés 2023. évi 78/241. állásfoglalása.

¹⁸ *Ld* 16. lábjegyzet.

¹⁹ *Ld* 17. lábjegyzet.

²⁰ *Ld* 17. lábjegyzet.

jellegű, hanem különböző érdekek által vezérelt, határozott és tartós ellenzésnek tudható be. Az egyes hagyományos fegyverekről szóló egyezmény keretében, az autonóm fegyverrendszerekről tartott üléseken tett kijelentéseiben álláspontjának alátámasztásaként hivatkozott a humanitárius jogi normák elégséges voltára az e rendszerek jelentette kihívások kezelésének vonatkozásában.²¹ Illetve ezzel együtt, egyet nem értését fejezte ki egy új, autonóm fegyverrendszerekre vonatkozó, jogilag kötelező nemzetközi szerződés szükségessége, indokoltsága tekintetében.²² Habár valóban alkalmazandók a *jus in bello* szabályai e rendszerek esetében is,²³ pusztán ezekre hagyatkozással prognosztizálhatóan nem küszöbölhetők ki a teljesség igényével az autonóm fegyverrendszerek kihívásai.²⁴ Valószínűsíthetően az Egyesült Államok álláspontját nagymértékben azon érdekeltsége alapozza meg, hogy Oroszországgal, illetve az Egyesült Királysággal együtt megállapítható róluk, hogy élen járnak a nemzeti fegyverfejlesztési programok terén.²⁵ Az Egyesült Államok nemzeti szinten nem tiltja sem az autonóm fegyverrendszerek fejlesztését, sem pedig használatát,²⁶ így határozottan az áll érdekében, hogy e rendszerek alkalmazására lehetőséget biztosítsanak a nemzetközi normák is. Ennek megfelelően pedig, a fent említett állásfoglalás alapján az ENSZ Főtitkárhoz intézett, autonóm fegyverrendszerekre vonatkozó beadványában az Egyesült Államok ugyancsak hivatkozik a már említett magyarázatokra, köztük elsősorban a humanitárius jog alkalmazhatóságára.²⁷

III.2. Egyesült Királyság

A rendelkezésre álló adatok alapján az állapítható meg, hogy az európai kontinens országainak többsége támogatja az autonóm fegyverrendszerek jogilag kötelező erejű szabályozásáról szóló tárgyalásokat,²⁸ viszont néhány kivétellel, vagyis azokat ellenző államokkal e térségben is találkozhatunk. A dolgozat ezek közül az Egyesült Királyság álláspontját törekszik feltárni, hiszen többek között az ENSZ BT állandó tagjaként, az említett kivételek közül a legnagyobb nemzetközi súllyal rendelkező országnak mondható. Az Egyesült Királyságról is elmondható, hogy az ENSZ Közgyűlés autonóm fegyverekre vonatkozó 78/241., és 79/L.77. állásfoglalásoknál támogatóan

²¹ Ld. 16. lábjegyzet., Qerim *Qerimi*: Controlling lethal autonomous weapons systems: A typology of the position of states. Computer Law & Security Review. 2023/50. 4. o.

²² Uo.

²³ *Qerimi*: i. m. 9. o.

²⁴ Gentian *Zyberi* – Fredrik *Heldak*: Some Reflections on Autonomous Weapon Systems. Oslo Law Review 2018/2. sz. 72. o.

²⁵ Stop killer robots: 161 states vote against the machine at the UN General Assembly. Stop killer robots. <https://www.stopkillerrobots.org/news/161-states-vote-against-the-machine-at-the-un-general-assembly/> (2025. 05. 01.), *Zyberi-Heldak*: i. m. 71. o.

²⁶ Ld. 16. lábjegyzet.

²⁷ Submission of the United States of America-Resolution 78/241. Ld. 9. lábjegyzet, ENSZ Főtitkár 2024. évi jelentése a halálos autonóm fegyverrendszerekről (A/79/88). 113-115. o.

²⁸ Automated Decision Research: State positions. Automated Decision Research. https://automatedresearch.org/state-positions/?state_position_negotiation=yes (2025. 05. 01.).

szavazott.²⁹ Bár az állásfoglalások esetében azt érdemes kihangsúlyozni, hogy csak minél szélesebb körű egyeztetésre hívják fel az államokat (mint a 2025-ben tartandó nyílt informális tanácskozás), nem tartalmaznak semmilyen nemzetközi szerződésről szóló tárgyalás megkezdésére vonatkozó felszólítást,³⁰ így az ezekre adott támogató szavazat közel sem jelenti automatikusan a szabályozásra irányuló tárgyalások támogatását is.

Ezen túlmenően az Egyesült Királyság az egyes hagyományos fegyverekről szóló egyezmény keretében tartott üléseken számos további, az elutasító hozzáállást alátámasztó kijelentést tett. Ennek során az Egyesült Államokéhoz nagyon hasonló indokokra hivatkozott: miszerint a vita még nem érett meg arra, hogy jogilag kötelező erejű nemzetközi szerződésre vonatkozó tárgyalásokba kelljen vagy lehessen kezdeni (ahogy fentebb is utaltunk rá, az általános álláspont a nemzetközi térben ezzel ellenkező), illetve a humanitárius jog rugalmasságára, annak hiánypótló alkalmazhatóságára alapozta az új norma, és arra vonatkozó tárgyalások szükségtelenségét.³¹

A 78/241-es számú állásfoglalás alapján az ENSZ Főtitkárának részére benyújtott beadványa (hasonlóan az Egyesült Államok esetéhez) az említett üléseken tett kijelentéseit és az azokból levezethető álláspontját tükrözi, nagyrészt azonos indokokra hivatkozással fejtette ki véleményét.³² Ezek között a benyújtott dokumentum vonatkozásában is legmeghatározóbb a hosszasan kifejtett, humanitárius nemzetközi jogi normák teljeskörű alkalmazhatóságára alapozott indoklás, és ebből következően az új kötelező szabályok kidolgozásának szükségtelennek tartása.³³

III.3. Oroszország

Hasonlóképpen az USA-hoz és az Egyesült Királysághoz, Oroszország is a szabályozásra vonatkozó tárgyalásokat ellenző országgént tartható számon.³⁴ Elutasító hozzáállását tükrözik nem csak nyilatkozatai, de a másik két állammal ellentétben, szavazatai is. Az ENSZ Közgyűlés 78/241-es számú állásfoglalás esetében is azon kevés ország közé tartozott, aki nem támogatta azt.³⁵ Ennek magyarázatában határozottan ki is fejezte ellenzését mind az autonóm fegyverrendszereket érintő jogilag kötelező nemzetközi szerződés kidolgozása (és így az erre irányuló tárgyalásoknak is a) vonatkozásában, mind az e rendszerekre vonatkozó türelmi idő bevezetése tekintetében.³⁶ Ebből

²⁹ Automated Decision Research: United Kingdom. Automated Decision Research. https://automatedresearch.org/news/state_position/united-kingdom/ (2025. 05. 01.).

³⁰ ENSZ Közgyűlés 2024. évi 79/L.77. állásfoglalása, *Ld.* 17. lábjegyzet, 25. lábjegyzet.

³¹ *Ld.* 28. lábjegyzet, *Qerim*: i. m. 4. o.

³² United Kingdom - Input to UN Secretary-General's Report on Lethal Autonomous Weapon Systems. *Ld.* 14. lábjegyzet, ENSZ Főtitkár 2024. évi jelentése a halálos autonóm fegyverrendszerekről (A/79/88). 110.-113. o.

³³ *Ld.* 28. lábjegyzet, *Qerim*: i. m. 4. o.

³⁴ Automated Decision Research: Russian Federation. Automated Decision Research. https://automatedresearch.org/news/state_position/russia/ (2025. 05. 01.).

³⁵ Uo.

³⁶ Uo.

adódóan az a következtetés vonható le, hogy Oroszország az autonóm fegyverrendszerek alkalmazásának, fejlesztésének mindennemű korlátozása érdekeltségi körén kívül esik.

A másik két államhoz hasonlóan, Oroszország is hivatkozott több alkalommal (többek közt az egyes hagyományos fegyverek egyezmény keretében tartott üléseken) a meglévő nemzetközi jogi normák, különösképpen a humanitárius jog teljeskörű alkalmazhatóságára, mint kielégítő megoldásra.³⁷ Álláspontja szerint nem szükséges ezek vonatkozásában semmilyen újítás vagy változtatás eszközölése,³⁸ ez pedig azzal magyarázható, hogy az ország is részt vesz az autonóm fegyverrendszerek fejlesztésében, illetve felhasználásban.³⁹ Ugyanezen indokolás, vagyis a meglévő nemzetközi jogi szabályok (különösen a humanitárius jog) teljes mértékben elégséges alkalmazása tükröződik az 78/241. állásfoglalás alapján Oroszország által az ENSZ Főtitkárhoz intézett nyilatkozatában is.⁴⁰

Az ország jogilag kötelező nemzetközi szerződés kidolgozását teljes mértékben elutasító álláspontját tükrözik az egyes hagyományos fegyverekről szóló egyezmény keretében tartott üléseken tett kijelentései is, hiszen az autonóm fegyverrendszerekre vonatkozó tilalom vagy bármilyen korlátozás számos szempontból negatív következményekkel járna számára.⁴¹

IV. A megállapodást támogató országokról

Az ENSZ égisze alatt zajló különböző tárgyalásokon összesen 129 állam támogatta eddig azt, hogy szülessen egy, a gyilkos robotokat kontrolláló nemzetközi szerződés.⁴² Önmagában ez a szám igen jelentős, főleg a 12 ellenző állammal szemben nézve. A megállapodást üdvöztető országok között számos kisebb lélekszámú, valamint kevés lobbierővel rendelkező ország is van, Afrika országainak jó része támogatását fejezte ki. Ebben a fejezetben a nemzetközi szerződés létrejöttét sürgető államok közül Kína, Németország, valamint Magyarország álláspontját mutatjuk be.

A világ második legnépesebb országának⁴³ véleménye a gyilkos robotokról az elmúlt időszakban igen határozott volt. Az ország képviselői szerint a gyakorlati ellenőrző intézkedések megtárgyalásának kulcsa a *LAWS* meghatározásában rejlik. Ahogyan azt számos ország kiemelte az ENSZ Közgyűlésén, úgy Kína álláspontja is az, hogy a kapcsolódó technológiák kettős felhasználású jellege miatt a vonatkozó viták egyre szélesebb körűvé válnak, egyre több aggály és

³⁷ *Ld.* 34. lábjegyzet.

³⁸ *Ld.* 34. lábjegyzet.

³⁹ *Ld.* 34. lábjegyzet, *Qerim*: i. m. 5. o., *Zyberi-Heldak*: i. m. 71. o.

⁴⁰ Russian Federation – Document to UN GA resolution 78/241 on Lethal autonomous weapon systems. *Ld.* 34. lábjegyzet, ENSZ Főtitkár 2024. évi jelentése a halálos autonóm fegyverrendszerekről (A/79/88). 94-96. o.

⁴¹ *Ld.* 34. lábjegyzet.

⁴² Automated Decision Research: State positions. Automated Decision Research. <https://automatedresearch.org/state-positions/> (2025.04.22.)

⁴³ Központi Statisztikai Hivatal: A világ 25 legnépesebb országa. KSH. https://www.ksh.hu/interaktiv/nepesseg/orszagok_nepessege.html (2025. 04. 13.).

nézeteltérés fog felmerülni, és nehezebb lehet bármilyen eredményt elérni.⁴⁴ A kínai nézőpont szerint a szerződő feleknek fontolóra kell venniük az autonóm fegyverrendszerek két kategóriába sorolását (elfogadhatatlan és elfogadható) és be kell tiltaniuk az elfogadhatatlan eszközöket, továbbá szabályozniuk kell az elfogadható rendszereket, hogy a vonatkozó fegyverrendszerek biztonságosak, megbízhatóak és kezelhetőek legyenek, és összhangban legyenek a humanitárius nemzetközi joggal. Hangsúlyozza továbbá, hogy a fenti besorolás nem akadályozhatja az autonóm fegyverrendszerek meghatározásának további megvitatását.⁴⁵ Kína az egyes hagyományos fegyverekről szóló egyezmény első, 2021-es, gyilkos robotokról szóló első ülésén kijelentette, hogy a szerződéses konstrukció a megfelelő megoldás az autonóm fegyverrendszerek által felvetett kérdések kezelésére, valamint azt is, miszerint egyre sürgetőbb bizonyos intézkedések elfogadása az autonóm fegyverrendszerekkel kapcsolatban.⁴⁶ Álláspontjuk szerint az országoknak fokozniuk kell az önkorlátozást a kutatás-fejlesztési tevékenységek terén, úgy, hogy a működési környezetet és a fegyverek jellemzőit figyelembe veszik. Az ilyen fegyverrendszereket fejlesztő és használó személyzetnek átfogó és következetes képzésben kell részesülnie, és be kell tartania az etikai szabályokat és a vonatkozó törvényi kereteket. Ugyanakkor fontos kiemelni, hogy figyelembe véve a vonatkozó technológiák gyors fejlődését, a nemzetközi közösségnek Kína szerint prioritásként kell kezelnie az etikai normák megfogalmazását, az emberek jólétét kell a középpontba helyezni, és követnie kell az *AI for good* elvét.⁴⁷ Ezek a normák az országokat az emberiség közös értékeinek – mint például a béke, a méltányosság, az igazságosság, és a szabadság – követésére, valamint a nemzeti vagy regionális etikai normák betartására fogják ösztönözni. Összeségében tehát elmondható, hogy a világ egyik legjelentősebb országa támogatja az autonóm fegyverrendszerekről szóló, jogilag kötelező erejű eszközről szóló tárgyalásokat. Szerinte biztosítani kell, hogy az államok tárgyalásokat folytassanak és nemzetközi jogot alkossanak az autonóm fegyverrendszerek területén.⁴⁸

Az Európai Unió legnépesebb országa, Németország is szorgalmazza egy gyilkos robotokat szabályozó nemzetközi megállapodás létrejöttét. Németország a *LAWS* alatt olyan rendszereket ért, amelyek „*aktiválásukat követően képesek azonosítani, kiválasztani, követni, és erőszakot alkalmazni a*

⁴⁴ Working Paper of the People's Republic of China on Lethal Autonomous Weapons Systems <https://documents.unoda.org/wp-content/uploads/2022/07/Working-Paper-of-the-Peoples-Republic-of-China-on-Lethal-Autonomous-Weapons-Systems%E0%BC%88English%E0%BC%89.pdf> (továbbiakban: *UN China's opinion on LAWS*) (2025. 04. 21.).

⁴⁵ Uo.

⁴⁶ Statement by China, CCW Group of Governmental Experts on LAWS, 03 August 2021. http://149.202.215.129:8080/s2t/UNOG/LAWS-03-08-2021-PM_mp3_en.html (2025. 04. 21.).

⁴⁷ *UN China's opinion on LAWS*.

⁴⁸ Statement by China, CCW Group of Governmental Experts on LAWS, 6 March 2023. https://conf.unog.ch/digitalrecordings/index.html?guid=public/61.0500/1A5B752B-9442-4C31-92D9-5EA184E502A9_10h11&position=4521&channel=ENGLISH (2024. 04. 21.).

célpontokra, miközben emberi irányítás és a felelős parancsnoki láncolat nélkül cselekszenek.” Ezen túlmenően az ilyen rendszerek véleményük szerint nem teszik lehetővé a további emberi beavatkozást, és képesek saját céljaik meghatározására vagy eredeti programjuk vagy küldetésük kereteinek módosítására, anélkül, hogy az emberi jóváhagyás lehetősége fennállna.⁴⁹ Ebben az összefüggésben Németország úgy véli, hogy bizonyos önvédelmi rendszerek – mint például a *PATRIOT* rendszer – az aktiválást követően emberi beavatkozás nélkül, automatikus üzemmódban is működhetnek és működniük is kell anélkül, hogy ez bármilyen, a humanitárius nemzetközi joggal kapcsolatos kihívást jelentene. Az ilyen rendszereket álláspontjuk szerint úgy tervezték, hogy aktiválásukat követően automatikusan, további emberi beavatkozás nélkül észleljék, válasszák ki és támadják meg a célpontokat, ha ezt időkritikus tényezők megkívánják. A fent leírtakhoz hasonló rendszerek nem autonóm rendszerekként, hanem automatikus rendszerekként értelmezendők, mivel a célpontok észlelésére és támadására szolgáló algoritmusaik determinisztikusak, ellentétben az autonóm rendszerekkel, amelyek algoritmusai valószínűségi számításokon alapulnak.⁵⁰ Németország úgy véli, hogy a fent meghatározott automatikus gyilkos robotok nem egyeztethetők össze a nemzetközi joggal, különösen a humanitárius nemzetközi jog követelményeivel. Az autonóm funkciókat tartalmazó fegyverrendszerek elfogadhatóságának megítélése során Németország úgy véli, az emberi ellenőrzés keretének fenntartása a legfontosabb követelmény. A felelős parancsnoki láncnak és az emberi ellenőrzésnek kell a középpontjában állnia minden fegyverrendszer kifejlesztésének és használatának, beleértve az autonóm funkciókkal rendelkező fegyverrendszereket is. Németország külön kiemeli, hogy az életről és halálról szóló döntést embereknek kell meghozniuk.

Az emberi ellenőrzés szükséges szintjét a műveleti kontextustól és a fegyverrendszer jellemzőitől és képességeitől függővé teszi Németország. Álláspontjuk szerint az ilyen rendszerek működtetése kizárólag emberi irányítás keretein belül tartható fenn.⁵¹ Az egyes hagyományos fegyverekről szóló egyezmény egyre több tagjával összhangban Németországnak továbbra is meggyőződése, hogy a „kétszintű megközelítés” a legmegfelelőbb a fent említett elvek betartásának biztosítására. Először is, szükség lenne az egyes hagyományos fegyverekről szóló egyezmény keretében egy olyan jogilag kötelező erejű nemzetközi szerződés jóváhagyására, amely megtiltja a halálos kimenetelű autonóm fegyverrendszerek fejlesztését, bevetését vagy telepítését, amelyek nem tudnak megfelelni a humanitárius nemzetközi jognak. Másodszor, az egyes hagyományos fegyverekről szóló egyezmény *LAWS*-sal foglalkozó csoportjában autonóm funkciókkal

⁴⁹ United Nations, General Assembly, First Committee, 79th session, Germany's opinion (továbbiakban: UNGA, 79th session, Germany). [https://docs-library.unoda.org/General_Assembly_First_Committee_-_Seventy-Ninth_session_\(2024\)/78-241-Germany-EN.pdf](https://docs-library.unoda.org/General_Assembly_First_Committee_-_Seventy-Ninth_session_(2024)/78-241-Germany-EN.pdf) (2024. 04. 23.).

⁵⁰ Uo.

⁵¹ Uo.

rendelkező fegyverrendszerekre vonatkozó olyan szabályrendszer jóváhagyására, amely biztosítja, hogy az emberi ellenőrzés mindenkor megmaradjon.⁵²

A nemzetközi megállapodás létrejöttét támogató országok közül még fontosnak tartottuk bemutatni hazánk álláspontját is. Magyarország az ENSZ Közgyűlés 77. Közgyűlésének első ülészakán kifejezte, hogy bár nehéznek bizonyult az egyes hagyományos fegyverekről szóló egyezmény megbeszéléseken elért előrehaladást további konkrét eredményekké alakítani, létre kell jönnie egy nemzetközi szerződésnek, amely összhangban van a humanitárius nemzetközi joggal és osztja a nem megengedett autonóm fegyverrendszerek tilalmán alapuló megközelítést, valamint az autonóm fegyverrendszerek egyéb típusainak szabályozását. Hazánk képviselője állásfoglalásában kifejtette, hogy az államok eltérően értelmezhetik az olyan fogalmakat, mint az emberi ítélőképesség, ellenőrzés vagy részvétel, amely problémákat okozhat.

Sokan osztják azonban azt a felismerést is, hogy az emberi tényező központi szerepet játszik és továbbra is központi szerepet kell játszania az erőszak alkalmazásában.⁵³ 2023 decemberében Magyarország megszavazta az ENSZ Közgyűlésének a halálos autonóm fegyverrendszerekről szóló 78/241. számú határozatát. A 78/241. számú határozat hangsúlyozta, hogy „*a nemzetközi közösségnek sürgősen foglalkoznia kell az autonóm fegyverrendszerek által felvetett kihívásokkal és aggodalmakkal*”, és megbízta az ENSZ főtitkárát, hogy készítsen jelentést, amely tükrözi a tagállamok és a megfigyelő államok véleményét az autonóm fegyverrendszerekről, valamint az általuk felvetett, humanitárius, jogi, biztonsági, technológiai és etikai szempontból felmerülő kapcsolódó kihívások és aggodalmak kezelésének módjairól, valamint az embereknek az erő alkalmazásában betöltött szerepéről.⁵⁴ Magyarország emellett az álláspontja mellett áll ki később is, és a Közgyűlés 79. Közgyűlésének első ülészakán támogatta az L77 határozattervezetet, amely aggodalmakat fogalmaz meg az autonóm fegyverrendszerek globális biztonságra, valamint regionális és nemzetközi stabilitásra gyakorolt negatív következményei és hatása miatt, és hangsúlyozza az ember szerepének fontosságát az erőszak alkalmazása során a felelősség és az elszámoltathatóság biztosítása érdekében, valamint az államok számára a nemzetközi jog betartása érdekében.⁵⁵

⁵² Automated Decision Research: State positions Automated Decision Research. https://automatedresearch.org/news/state_position/germany/ (2024. 04. 22.).

⁵³ Joint Statement on Lethal Autonomous Weapons Systems First Committee, 77th United Nations General Assembly Thematic Debate – Conventional Weapons.

⁵⁴ UNGA: Resolution adopted by the General Assembly on 22 December 2023, 78/241. Lethal autonomous weapons systems <https://documents.un.org/doc/undoc/gen/n23/431/11/pdf/n2343111.pdf> (2025. 04. 21.).

⁵⁵ Stop Killer Robots: 161 states vote against the machine at the UN General Assembly <https://www.stopkillerrobots.org/news/161-states-vote-against-the-machine-at-the-un-general-assembly/> (2025. 04. 16.).

V. A nem nyilatkozó államokról

Az előző részben olyan államokat vizsgáltunk, akik egyértelműen állást foglaltak a nemzetközi megállapodás kérdésében. Azonban van 54 olyan állam is, amelyek nem nyilatkoztak határozattan ebben a kérdésben, vagy nem fejezték ki egyértelműen álláspontjukat. Ezek az országok vagy tartózkodnak a nyílt állásfoglalástól, vagy passzívan vesznek részt a tárgyalásokban. A nem nyilatkozó államok szerepe azért is kulcsfontosságú, mert egy átfogó szabályozás vagy tilalom csak akkor lehet hatékony, ha minél több állam csatlakozik hozzá, beleértve ezeket az országokat is. A jövőbeni szabályozás egyik legnagyobb kihívása éppen az, hogy hogyan lehet bevonni ezeket a semleges vagy tartózkodó országokat egy egységes és kötelező érvényű nemzetközi megállapodásba, amely képes választ adni a halálos autonóm rendszerek által felvetett jogi és etikai dilemmákra. Ezek az államok rendszerint kisebb népességszámú, területű vagy a nemzetközi kapcsolatokban való aktív részvétel szempontjából kevésbé releváns országok, de rajtuk kívül például Franciaország sem foglalt még állást a fenti kérdésben.

Franciaország véleménye szerint a cél az, hogy egyensúlyt teremtsen az ENSZ a katonai szükségletek és a humanitárius elvek között, valamint, hogy közösen olyan operatív és normatív keretet tudjanak az államok kialakítani, amely alkalmazható lenne ezekre az új technológiákra és a *LAWS*-ra. Véleményük szerint garantálni kell, hogy a bizonyos fokú autonómiát integráló, potenciálisan halálos fegyverrendszerek fejlesztése és alkalmazása a humanitárius nemzetközi jog teljes tiszteletben tartása mellett történjen.⁵⁶ Az ország képviselője több szakértői csoport ülésen kiemelte, hogy meg kell különböztetni egyrészt a „teljesen” autonóm halálos fegyverrendszereket, amelyek teljesen az emberi irányítás és a felelős parancsnoki lánc nélkül működnek; a „részben” autonóm halálos fegyverrendszerektől, amelyekre a katonai parancsnok egy meghatározott cselekvési kereten belül a magas szintű funkciókkal kapcsolatos feladatok kiszámítását és végrehajtását bízhatja.⁵⁷

Franciaország mellett Szaúd-Arábia az az állam, amelynek álláspontját érdemes megvizsgálni, hiszen az elmúlt időszakban több háborús konfliktus is érintette. 2024 októberében az ENSZ Közgyűlésének 79. Közgyűlési ülésén Szaúd-Arábia tartózkodott a halálos autonóm fegyverrendszerekről szóló L.77. határozattervezetről szóló szavazáson.⁵⁸ Szaúd-Arábia tagja az ENSZ-en belüli arab csoportnak és az el nem kötelezett államok mozgalmának (*Non-Aligned Movement*), amelynek keretében tagországgként kifejezte, hogy azon a véleményen van, hogy a

⁵⁶ Automated Decision Research: State positions. Automated Decision Research. https://automatedresearch.org/news/state_position/france/ (2025. 04. 21.).

⁵⁷ UNODA: Resolution 78/241 on Lethal Autonomous Weapons Systems adopted by the General Assembly on 22 December 2023 [https://docs-library.unoda.org/General_Assembly_First_Committee_-_Seventy-Ninth_session_\(2024\)/78-241-France-EN.pdf](https://docs-library.unoda.org/General_Assembly_First_Committee_-_Seventy-Ninth_session_(2024)/78-241-France-EN.pdf) (2025. 04. 21.).

⁵⁸ UN: Resolution adopted by the General Assembly on 22 December 2023.

halálos autonóm fegyverrendszerek számos etikai, jogi, erkölcsi, technikai, valamint a nemzetközi békével és biztonsággal kapcsolatos kérdést vetnek fel, amelyeket alaposan meg kell fontolni és vizsgálni kell a nemzetközi jognak való megfelelés összefüggésében.⁵⁹ Emellett hangsúlyozzák annak fontosságát, hogy az ilyen technológiák alkalmazása teljes mértékben összhangban legyen az ENSZ Alapokmány céljaival és elveivel, a nemzetközi joggal és különösen a szuverenitás, a szuverén egyenlőség, a belügyekbe való be nem avatkozás, a nemzetközi kapcsolatokban az erőszakkal való fenyegetéstől vagy az erőszak alkalmazásától való tartózkodás, a viták békés rendezése, az emberi jogok tiszteletben tartása és az emberi jogok tiszteletben tartásának elveivel.⁶⁰

VI. Összegzés

Az ellenző államok vizsgálata során ismertetett három ország álláspontjának meghatározásánál közös tényező, hogy a humanitárius nemzetközi jog szabályainak és az ehhez kapcsolódó nemzeti szintű normák alkalmazhatóságára hivatkoznak annak igazolásául, hogy miért nem indokolt és szükséges egy új jogilag kötelező erejű nemzetközi szerződés megalkotása, illetve ennek tárgyalása az autonóm fegyverrendszerek vonatkozásában. Bár az kétségtől megállapítható, hogy a humanitárius jogi normák alkalmazandók e rendszerek viszonylatában is,⁶¹ viszont pusztán e joganyag alkalmazása nem feltétlenül elégséges az autonóm fegyverrendszerek jelentette kihívások kezelésére, illetve az autonóm fegyverrendszerek speciális jellegére tekintettel (és más hasonló jellegű fegyvernemek szabályozásának analógiájára) semmiképp sem mondható szükségtelennek egy specifikus joganyag kidolgozása, különösképpen annak tárgyalása.⁶²

A tekintetben Oroszország kiemelkedő a három állam közül, hogy jelenlegi álláspontja és annak indokolása egyértelműen azt mutatja, hogy teljes mértékben ellenzi e rendszerek fejlesztésének és használatának mindennemű korlátozását, beleértve egy esetleges ilyen tartalmú nemzetközi szerződést. Míg a másik két vizsgált ország vonatkozásában elsősorban a kötelező jogi eszközről szóló tárgyalások ellenzése érhető tetten következetesen. Mindezzel együtt, a három tárgyalt ellenző állam között Oroszországnál kevésbé szélsőségesnek mutatkozik az Amerikai Egyesült Államok és az Egyesült Királyság nézőpontja, amely vonatkozásában példaként említhető a 78/241. és 79/L.77. állásfoglalásoknál adott támogató szavazataik (habár ezek a kötelező szabályozásra vonatkozó tárgyalások megkezdését kifejezetten nem irányozták elő, de tematizálták az autonóm fegyverrendszereket és azok jelentette kihívásokra hívták fel a figyelmet). Így ennek

⁵⁹ Statement by H.E. Mohammad Koba Ambassador/Deputy Permanent Representative of the Republic of Indonesia on behalf of the Non-Aligned Movement at the First Committee General Debate 75th Session of the United Nations General Assembly https://reachingcriticalwill.org/images/documents/Disarmament-fora/1com/1com20/statements/9Oct_NAM.pdf (2025. 04. 23.).

⁶⁰ Uo.

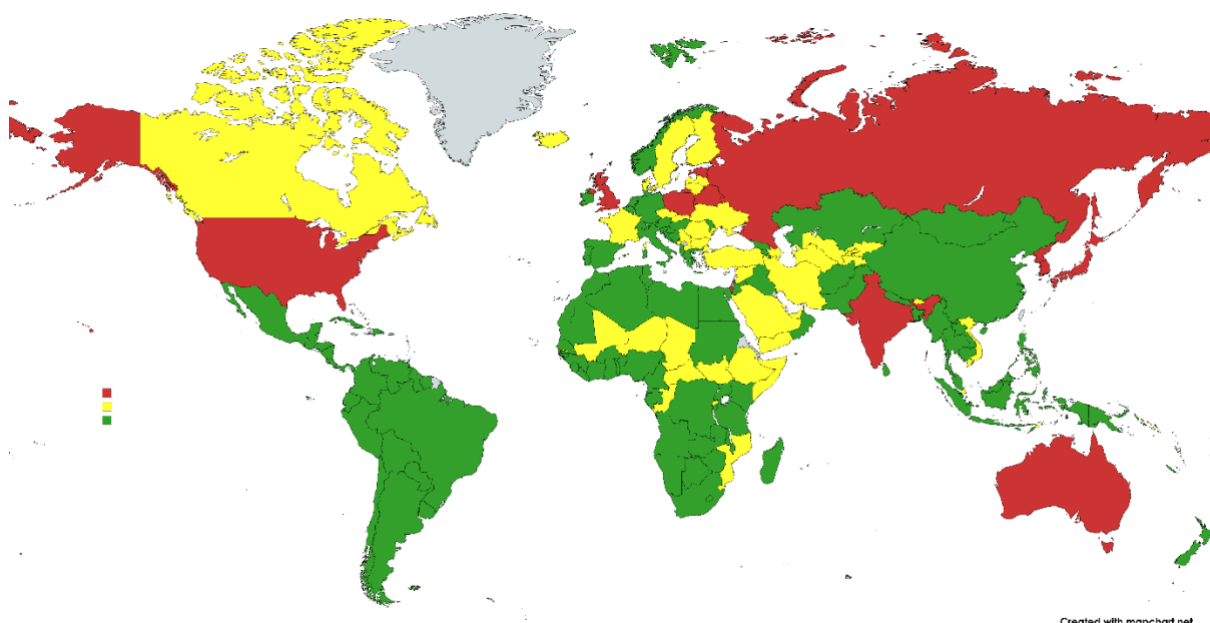
⁶¹ *Qerim*: i. m. 9. o.

⁶² *Qerim*: i. m. 9. o.

vonatkozásában is Oroszország minősíthető a legélesebb ellenzőnek a három ország közül, aki még ezen állásfoglalások esetében is a néhány azok ellen szavazó ország egyike volt.

A támogató országok bázisa nagyobb, de nagyon fontos lenne az állást nem foglaló államokat is bevonni, hiszen egy nemzetközi egyezmény akkor tekinthető legitimnek és hatékornak, ha azt széles körű állami konszenzus övezi. Ha a nem nyilatkozó államok tömegesen kimaradnak a folyamatból, az gyengíti a jogforrás általános elfogadottságát, és veszélyezteti a szabályozás érvényesülését a gyakorlatban.

Egy világtérképen⁶³ szemléltetve (zöld: támogató, piros: ellenző, sárga: semleges) az országok álláspontja így néz ki:

Véleményünk szerint – a többségben levő támogató államok álláspontjához hasonlóan – az ellenérvek és a különböző ellenző álláspontokat megalapozó indokolások ellenére, szükséges lenne egy új, kötelező erejű nemzetközi szerződés létrehozása az autonóm fegyverrendszerekre vonatkozóan. Mégis azt mondhatjuk, hogy tekintettel egyrészt az ellenző államok nemzetközi térben betöltött szerepére és világpolitikai súlyára, másrészt pedig a kérdésben még nem nyilatkozó országok számára (bár a támogató államok számához képest, annak csak töredékét képezi, mégis jelentősnek mondható, ha ezen országok mind kimaradnának a szerződés megkötésének folyamatából). Így a rendelkezésre álló adatok, információk alapján az a következtetés vonható le, hogy jelenleg a nemzetközi szerződés szükségessége ellenére, annak megkötésére valószínűleg nem fog sor kerülni. Szerintünk a jelenlegi helyzetben legfeljebb egy a 2017. évi nukleáris fegyverek

⁶³ MapChart. <https://www.mapchart.net/world.html> (2025. 05. 11.).

Érdekes, hogy a dél-amerikai országok kivétel nélkül támogatják a nemzetközi egyezmény létrehozását.

tilalmáról szóló egyezményhez⁶⁴ hasonló születhet, amelynek nem részesei azok, akiket a szerződés elsősorban kötelezne: a nukleáris fegyverrel rendelkező államok, így pedig a szerződés jelentősége is megkérdőjelezhető az elérni kívánt cél vonatkozásában.

---

⁶⁴ 2017. évi nukleáris fegyverek tilalmáról szóló egyezmény, 3370 UNTS 56487.